

Should Electricity use in and of itself be considered a מלאכה?

תלמוד בבלי מסכת שבת דף עג עמוד א
משנה. אבות מלאכות ארבעים חסר אחת: הזורע, והחורש, והקוצר, והמעמר, והדש, והזור, הבורר הטוחן והמרקד, והלש, והאופה. הגוזז את הצמר, המלבנו, והמנפצו, והצובעו, והטווה, והמיסך, והעושה שתי בתי נירין, והאורג שני חוטין, והפוצע שני חוטין, הקושר, והמתיר, והתופר שתי תפירות, הקורע על מנת לתפור [שתי תפירות]. הצד צבי, השוחטו, והמפשיטו, המולחו, והמעבד את עורו, והממחקו, והמחכתו. הכותב שתי אותיות, והמוחק על מנת לכתוב שתי אותיות. הבונה, והסותר, המכבה, והמבעיר, המכה בפטיש, המוציא מרשות לרשות. הרי אלו אבות מלאכות, ארבעים חסר אחת.

שמות פרק לה, א-ג

פרשת ויקהל (א) ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אלהם אלה הדברים אשר צוה יקוק לעשות אתם: (ב) ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון ליקוק כל העשה בו מלאכה יומת: (ג) לא תבערו אש בכל משבתיכם ביום השבת:

שו"ת אורח משפט (רב קוק) אורח חיים סימן עא
לכאורה כל פעולה שגורמים שיתווה זרם אלקטרי /חשמלי/ הרי הוא מוליד אש, וכל הולדת אש הוי מבעיר. ונראה שאלה שרוצים לומר שהאש האלקטרי אינו בכלל אש שאסרה תורה להבעיר אותו, אין לזה יסוד שמאחר שהתורה אמרה בסתם לא תבערו אש, כל מה שנקרא בשם אש הרי הוא בכלל זה. וסמך לדבר מברייתא דיומא כ"א ב' שמונה שש אשות הן יש אוכלת ואינה שותה וכו', משמע שכל אופן הבעור ומחמם, באיזה צורה שתהי' הרי הוא בכלל אש, ואין לנו להוציא אותו מכלל האיסור של לא תבערו אש. והרי האש מן השמים, שהיתה על המזבח, נקרא בשם אש, והתורה אמרה את קרבני לחמי לאישי, ונקרא זה בשם אש, אף על פי שהי' לו תואר אחר ומשונה הי' מהאש הרגילה שלנו, וכמש"כ בגמ' יומא שם /דף כ"א/ בברייתא, חמשה דברים נאמרו באש של מערכה, רבוצה כארי וברה כחמה, ויש בה ממש, ואוכלת לחין כיבשין, ואינה מעלה עשן, ומ"מ לא יצאה מכלל שם אש, וכהא דקיי"ל כב"ה דמברכין בורא מאורי האש, משום שהרבה מאורות יש באור, ברכות נ"ב. ואפילו על אש שאינו מבעיר, הרי התורה העידה גבי הסנה והנה הסנה בוער באש, והסנה אינו אוכל, ומ"מ קראה אותו התורה אש, וממילא יש לו דין של אש ג"כ בכלל האזהרה של לא תבערו אש.

מנחת שלמה סימן ט:

... אע"פ שנעשה ע"י זרם חשמלי, מ"מ כיון שע"י תנועה זו לא נעשית כלל שום מלאכה אסורה, הרי זה דומה לפותח ריחיים של מים בשבת שאם הגלגלים רק מסתובבים ולא נעשה על ידם שום טחינה מסתבר שאין לאסרו אלא משום עובדין דחול או משום דאוושא מילתא ויטעו לחשוב שהוא גם טוחן. וה"נ גם כאן נראה דלא מסתבר כלל לחלק בין זרם של חשמל לזרם של מים, וטעמא דעובדין דחול או אוושא מילתא לא שייך כלל הכא (בחשמל).

... נתבאר לפי זה דלענ"ד נראה דבכה"ג דלא עשה כלל שום הדלקה או כיבוי כי אם מחבר רק את הטלפון עם הזרם אין לאסור בשבת ויו"ט לא משום מכה בפטיש ולא משום מוליד. (אך חושבני שהמון העם אינו יודע כלל להבחין בכך ויכול לטעות ע"י זה לומר שמותר גם להדליק ולכבות את החשמל בשבת, ולכן אף לדין א"ן

להתיב דבר זה כי אם במקום צורך גדול, וכע"ז מצינן בשאילת יעבץ הנ"ל דאע"ג שסובר דעריכת שעון בשבת דומה לפתיחת וסגירת מנעול דשרי, אפי"ה כתב שלמעשה נכון להחמיר מפני שנראה בעיני הבריות כתיקון כלי וכ"ש כאן)

Particular uses and ways of using Electricity

Incandescent bulbs:

רמב"ם הלכות שבת פרק יב הלכה א המבעיר כל שהוא חייב, והוא שיהא צריך לאפר, אבל אם הבעיר דרך השחתה פטור מפני שהוא מקלקל, ... וכן המדליק את הנר או את העצים בין להתחמם בין להאיר הרי זה חייב, המחמם את הברזל כדי לצרפו במים הרי זה תולדת מבעיר וחייב.

+/השגת הראב"ד/ המבעיר כל שהוא חייב והוא שיהיה צריך לאפר. א"א ואם הבעיר תחת תבשילו חייב שתיים. /השגת הראב"ד/ הרי זה תולדת מבעיר וחייב. א"א ולמה לא משום מבשל כמו סיכתא לאתונא דמרפא רפי והדר קמיט (שבת עד), והמחמם את הגחלת והמצרפו במים אינו מכבה אבל הוא מכה בפטיש שגומר את חסומו מ"מ חיוב אין בו דצרוף דרבנן הוא. +

רמב"ם הלכות שבת פרק ט הלכה ו המתיך אחד ממיני מתכות כל שהוא או המחמם את המתכת עד שתעשה גחלת הרי זה תולדת מבשל... כללו של דבר בין שריפה גוף קשה באש או שהקשה גוף רך הרי זה חייב משום מבשל.

שו"ת מנחת שלמה חלק א סימן יב הרמב"ם מפורש סובר דאם כונתו לצרף שפיר חשיב מבעיר, הרי מוכח שסובר דאף שאין האש נאחזת במתכת כמו בעצים אפי"ה נקרא מבעיר, וקרא דלא תבערו אש נאמר גם על מתכת... ולכן נלענ"ד דלענין הדלקת חשמל כיון שהחוט שבתוך המנורה מתחמם הרבה מאד עד שהוא מלבין ומפיץ אור כ"ש דחשיב שינוי טפי וחייב שפיר משום מבעיר...

שו"ת מנחת שלמה חלק א סימן יב מוצא אני לנכון להודיע שבהיותי פעם אצל מרן בעל החזו"א זצ"ל אמרתי לו שהמרתיה מים בשבת ע"י מזלג חשמלי ששני קצוותיו מרוחקים והמעגל נוצר רק ע"י המים אשר על כן הם מתחממים ורותחים, שלדעתי איסורו רק מדרבנן, דכיון שזרם איננו אש ממילא הו"ל כמבשל בתולדת חמה דפטור מחטאת, ואמרתי שלדעתי רצוי לפרסם דבר זה לבתי חולים וכדומה, והשיב לי בפשיטות דכמו שהמבשל במים חמים שהם "תולדה" מאש חייב חטאת, כך גם המבשל בזרם של חשמל הואיל ובדרך כלל הוא תהליך היוצר אש הו"ל כעין "עיבור" של אש, וכמו שחייבין על תולדה כך גם על עיבור הואיל ובדרך כלל הוא עתיד להיות אש אף על גב שלמעשה רק חימם מים ולא נוצר שום אש. מאד התפלאתי לשמוע דבר זה וילדות היתה בי לומר שרק הראשונים היו יכולים לומר חידוש גדול כזה, אך הוא חזר והשיב שלדעתו הוא פשוט ואין צריכים כלל להיות רשב"א לומר דבר זה, אולם גם היום זה תמוה מאד בעיני, ובפרט שהזרם עצמו רק במרוצתו משפשף ומחמם את החוט שמתנגד לו עד שהוא נהפך לאור ושורף ונקרא אש, אבל לגבי הזרם עצמו לא שייך כלל לומר שהוא אש לא בתחלה ולא בסוף

((שו"ת מנחת שלמה חלק א סימן יב

ג. כל זה כתבנו לענין מלאכת מבעיר בחשמל. אולם לענין כבוי נראה שלכאורה פשוט הדבר דגחלת של מתכת שבווערת ואדומה כאש מפני שמונחת על אש, המסיר אותה מעל האש אינו חשיב כלל כמכבה כיון שהוא רק מונע את המשך ההבערה שנעשה ע"י האש והכיבוי בא מאליו (אין זה שייך כלל למוריד גחלת מע"ג המזבח וכבה), ולא דמי למוציא פתילה משמן או מסתפק משמן שבנר, דהתם יש קשר בין השלהבת שבראש הפתילה והשמן, והמשך ההדלקה הוא רק מפני שכבר דולק מקודם, שהרי אם כבה צריכים להביא אש אחרת ולהדליק עוד פעם, ולכן הניתוק שעושה ביניהם חשיב כיבוי, משא"כ הכא אף שאם מרחיק המתכת מהאש ה"ז מצטנן וכבה, מ"מ אם חוזר ומניח ה"ז שוב מתחמם ובווער ואין המשך ההדלקה קשור כלל עם מה שכבר דלק קודם, ולכן ודאי חשיב רק כמונע הבערה ולא כמכבה, ודוקא אם שופך מים על הגחלת או שהוא נותן את הגחלת של מתכת לתוך מים ומכבה מה שכבר בווער שפיר מיקרי כיבוי ואסור מדרבנן אף אם אין כוונתו לצרף, וכן אם נותן הגחלת תוך עפר ג"כ אסור מדרבנן מפני שגם העפר מקדים קצת את הכיבוי, משא"כ הורדה גרידא מהאש לאו כלום הוא. ואף שלענ"ד הוא פשוט מאד, מ"מ להוציא מלב טועים לחשוב את ההורדה מהאש אל האויר הקר כנותן את הגחלת תוך עפר או מים קרים, יש להוכיח ממ"ש בשו"ע או"ח סי' תק"ט סעיף ה' דליבון כלי ביום טוב לא אסור אלא מפני שנראה כמתקן, ואם היה בלוע מגבינה מותר ללבן כדי לצלות בו בשר, ואין חוששין כלל לזה שלאחר גמר הליבון הוא מסירו מן האש ונמצא שהוא מכבה ביום טוב את השפוד עוד לפני צלית הבשר, וגם אמרו ממתיקין את החרדל ביום טוב בגחלת של מתכת, ומבואר דטעמא דחשיב כיבוי הוא רק משום דמנח ליה בחרדל אבל עצם ההורדה מהאש לאו כלום הוא. ושמעינן נמי הכי מהגמ' ביומא ל"ד ע"ב דאי לא היו מטילין את העששיות של ברזל תוך מים צוננים לא הי' אסור כלל מפני ההורדה מע"ג הגחלים, ועיין גם בתשו' ר"א בנו של הרמב"ם בס"י י"ז שמחלק בכיבוי בין מים דשייך גם צירוף ובין עפר וחול, ולא זכר כלל שעצם ההורדה מהאש כבר חשיב כיבוי, וע"כ דפשוט טובא דהא מלתא חשיב רק מניעת הבערה ולא כיבוי, וכדאמרן מפני שהמשך ההבערה אינו קשור כלל עם ההבערה הקודמת אלא שבכל רגע המתכת מתחממת מהאש שהיא מונחת עליה, ולכן רואים את הורדת המתכת כהורדת קדירה מעל האש כיון ששניהם אינם יוצרים כלל חום מעצמם רק קולטים חום ממקום אחר. (שוב ראיתי במאירי למס' ביצה ל"ב ע"א שכתב לענין עשיית פחם שאם נוטלו מעיקר האש ומניחו בצד ושם נכבה דאפי"ה אינו חשיב כמכבה, אולם בבית הבחירה כן חושש בזה לאיסור כבוי עיין שם, אך כל זה בגחלת של עץ ולא במתכת). וכיון שכן יש לדון דמה טעם אסור לכבות חשמל בשבת וביו"ט, הרי הדלקת החוט שבתוך המנורה נעשית כל רגע מחדש ע"י הזרם שהולך וזורם בלי הפסק ומשפשף את החוט עד שהוא מלבין ומאיר או מאדים ומבשל, ונמצא שאף גם בחשמל אין ההדלקה של הרגע השני קשור עם ההדלקה שקדמה כבר, וכיון שכן אף גם זה צריך להחשב רק כמונע המשך הדלקה ולא כמכבה, כי החוט שדולק או מאיר עכשו אין זה מפני שהוא כבר דולק מקודם, וכ"ש בזרם חילופין אשר כידוע כאן בא"י הוא זורם ונפסק מאה פעמים בשניה אחת, ומה שאין מרגישים את הכיבוי הוא רק מפני שחיש מהר הוא חוזר ונדלק עוד טרם שהכיבוי מורגש בחוט. ברם אפשר לומר דשאני הרחקת גחלת של מתכת מהאש שאינה גורמת כלל שום שינוי באש שמבעיר את המתכת, כי אין ביניהם שום קשר פרט לזה שמקודם היה קרוב ועכשיו נתרחק ולכן אין זה חשיב כיבוי, משא"כ בחשמל כיון שהכיבוי נעשה מפני שפעולת הזרם נפסקת, ויש קשר חזק בין החוט המאיר והזרם, לכן לענין דין מבעיר ומכבה נראה שרואים את הזרם כשמן שבתוך נר, וכמו שהמרחיק שמן מהפתילה או פתילה מהשמן נקרא מכבה כך גם הפסקת הזרם. ואף שאין הזרם דומה ממש לשמן שהוא עצמו חומר דלק וממנו נעשה השלהבת שבראש הפתילה, משא"כ בחשמל הזרם רק מחמם את החוט שבתוך המנורה עד שהוא לווהט אבל הזרם עצמו אינו דולק ובווער, ולכאורה יש מקום לומר לפי"ז דקיל טפי מהורדת גחלת מן האש כיון שפתיחת מעגל רק מעכבת ומונעת שפשוף חדש ואילו בהורדת מתכת מאש הרי מרחיק ממש את המתכת מאש, אך אעפ"י כן אפשר שלדינא אין להתחשב עם כל אלה, וכיון שלמעשה עינינו רואות שרק מפני הזרם החוט דולק ומאיר לכן אנו רואים גם את הזרם כשמן שהוא חומר דלק וחשיב שפיר כמכבה, כי במנורת קשת שיש ממש שלהבת אף על גב שגם שם רק הגז שבין ב' הקצוות מתחמם וגורם ליצירת השלהבת אבל בזרם עצמו לא שייך כלל לומר שהוא בווער, אפי"ה יכולים שפיר לומר שלענין דינא חשיב זרם

החשמל כחומר דלק כיון שסו"ס רק על ידו זה נדלק, וה"נ גם בחוט רגיל של תנור ומנורה, וגם אין חילוק בין אם הזרם בא ממצבר או שהוא נוצר ומתחדש כל רגע בתחנת הכח, ואף על גב שהוא זרם חילופים מ"מ אין לנו אלא מה שענינו רואות, דכמו שפתילה דולקת משאיבת שמן כך גם זה זקוק לזרם, וכאילו החוט שואב כביכול איזה דבר שעל ידו נוצר אש, ואף שהחוט לוחט רק מפני זרם ולא מחמת אש ותולדותיה, מ"מ גם המכבה פתילה שנדלקה מהשמש חייב חטאת, כי דוקא לענין בישול יש חילוק בין חמה ואור ולא לענין מבעיר ומכבה. וטעמא דכיבוי לא אסור אלא מדרבנן הוא רק מפני שהחוט הוא ממתכת דלא שייך ב' עשיית פחם או מפני שגם בלא כיבוי אינו כלה ונשרף מפני האש, וה"נ גם בחשמל שפיר חשיב כמכבה אלא שאיסורו רק מדרבנן מפני שאינו נעשה פחם, ורק להרמב"ם אם נותן את הגחלת תוך מים כדי לצרף רואים את הצירוף כעשיית פחם משא"כ אם נותנו בעפר כיבוי רק מדרבנן וה"נ בחשמל.))

Opening and Closing Electrical Circuits

שו"ת מנחת שלמה חלק א סימן יא

בירורים בענין מלאכת בונה וסותר בסגירת ופתיחת מעגל חשמלי בשבת בספר **חזו"א** חלק או"ח סי' נ' אות ט' לאחר שמבאר ענין מלאכת מבעיר ומבשל שיש בהדלקת חשמל בשבת כתב אח"כ: "עוד יש בזה משום תיקון מנא כיון שמעמידו על תכונתו לזרום את זרם החשמל בתמידות וקרוב הדבר דזה בונה מה"ת, כעושה כלי, וכש"כ כאן שכל החוטים מחוברין לבית והו"ל כבונה במחובר, ואין כאן משום בנין בכלים אלא דינו כמחובר דיש בו משום בנין וסתירה, אבל הכא אין נפקותא בזה דאפי' בכלים כה"ג חשיב בונה" עכ"ל. עוד כתב שם: "ובפתיחת החשמל שמכניסים הזרם בחוטים חשיב לעולם כתקע {תקע- affixing a peg firmly into place}, דאף את"ל דקנה של סיידין אף בתקע אינו אלא מדרבנן, היינו דוקא בהרכבה של ב' גשמים שאפשר לחשבן כשנים משתתפין בפעולה אחת אין התקעה מכרעתן לגשם אחד כל שפירוקן נחוץ לטיח של הנמוך, אבל תיקון צורה להגשם ונעשה ע"י זה שימוש, ודאי חשיב בונה, ואף אם השימוש הוא לשעות מיוחדות ואח"כ פוסקו, דהפסיקה היא מכאן ולהבא והצורה הראשונה אינה בת פירוד מן הגשם - ואחרי שההדלקה הוא בנין הכבוי הוא סותר". עכ"ל.

וידוע שדבריו הם חדוש גדול עד מאד וכל אלה שנו"נ בעיני חשמל לא הזכירו כלל לחשוש בזה למלאכות של בונה

וסותר, עוד יתירה מזו שמעתי אומרים בשמו של מרן בעל החזו"א זצ"ל שגם בשעה שאין שום זרם בחוטים

וכשהאדם לוחץ על הכפתור לא נעשה עדיין שום דבר, מ"מ עצם סגירת המעגל להיותו ערוך ומתוקן להדלקה

שתיעשה אח"כ ע"י שעון, אף גם זה חשיב בונה.... והואיל שזה היה תמוה בעיני פניתי אליו במכתב אשר בו

העירותי בקצרה שלענ"ד אין בהפעלת זרם משום בונה, והוא קרוב יותר לחיבור פתילה עם שמן שבנר כדי להאיר,

או כמשתמש בזרם של מים ורוח כדי לסובב ולגרום תנועה, מבלי שתיעשה שום מלאכה, וגם כיון שהלחיצה

בכפתור לפתוח או לסגור מעגל הוא דבר קל שעושים אותו תדיר, לכן אפילו במחובר הרי זה קרוי רק בשם

"השתמשות" ולא כעושה כלי מחדש דחשיב כבונה. ולאחר שקבלתי ממנו תשובה קצרה, כתבתי לו עוד מכתב

והשיב לי גם עליו, אך מפני הכבוד והיראה שוב לא כתבתי כלום.

{לגבי השיטה של החזון איש שסגירת מעגל חשמלי הוי בונה} ...אם רגילין תדיר לשלב ולנתק מסתבר דשליבה

לבד לאו כלום הוא, **וחשיב כדלת שעשוי לפתוח ולנעול**

{לגבי השיטה של החזון איש שכניסת חשמל לחוטי החשמל הוי פעולה שמתנה את החוטים באופן איכותי ולכן

נחשב לבוקנה או תקע בזה שהופחים ל"חוט חי" (live wire בלע"ז)... מ"מ לענין דינא נראה דאין שום חילוק

ביניהם כיון שהזרם החשמלי הוא רק מהאלקטרונים שבתוך חוטי הנחושת אשר הם יכולים לנווד ולנוע באופן חפשי

מבלי לשנות כלל את עצם הנחושת, ובשעה שהם זורמים ממקום למקום אינם גורמים בו שום שינוי אף טרם שבאו

ונכנסו אלקטרונים אחרים במקומם. וכיון שכן מסתבר שאף זרם זה של חשמל אינו שונה כלל מזרם של מים ורוח,

ואף שבעיני הלכה אין לסמוך כלל לקולא על מדע חולף של זרם אלקטרונים שהוא רק בגדר השערה גרידא, אבל

כמו כן אי אפשר כלל להתעלם מהאמת שרק יש זרם בתוך החוטים ואילו החוטים עצמם אינם משתנים. ולכן חושבני דאין לחלק בין זרם של חשמל לזרם של מים או רוח תוך צנור חלול,

Turning on a Fan: Operating the Device, or Making the Device Operational?

שו"ת משפטי עוזיאל כרך ג - אורח חיים סימן לו

ב. פתיחת המאורר בשבת ויו"ט

בדין פתיחת המאורר כתב מעכ"ת שאין כאן משום מוליד, כיון שאין בו הולדה ממשית של דבר המורגש ונראה לעינים, ולדידי אין זה מספיק שהרי התנועה שנולדה מכח זה שפיר מורגשת ונראית לעינים. ועל כל פנים לענין מאורר או מעלית כיון שאין כאן שנוי צורה אלא שגורם להם תנועה, אין בהם משום אסור הולדה כיון שאין בהם שנוי צורה ודמי למגלגל כלי או זורקם ממקום למקום ברשות היחיד. עוד כתב מעכ"ת דבתנועת המעלית או המאורר ע"י כח זרם החשמל אין בו משום מכה בפטיש. והרי זה דומה כאלו מביא את בהמתו שהיא תעלה ותוריד המעלית או לסובב את המאורר, וכך לי אם פרתו היא הגורמת התנועה או כלי אחר אין כאן משום עושה כלי כיון שהכלי הוא שלם לפנינו וגרמת התנועה אין זה תקון כלל בגוף הכלי אלא משתמש בו וכמו שהוא עצמו מותר להזיז בכחו את המעלית, כן מותר לעשות זאת ע"י הזרם החשמלי וכו', ולא גרע ממטה רפויה שמותר להחזירה ומכוס של פרקים שמותר לפרקו ולהחזירו בשבת (או"ח סי' י"ג סעיף ו') עכת"ד.

ולע"ד דבריו מופרכים מראש ועד סוף מדין עריכת השעון בשבת {setting the time on a watch} (סי' של"א ס"ג) שלדעת רש"י אסור מדאורייתא לעשותו בשבת משום מתקן מנא (מג"א שם ס"ק ד'). והוא השעון הוא כלי שלם לפנינו ועריכתו אינה אלא מסבבת התנועה, וכמו שמותר להזיזו ביד כן יהא מותר בעריכתו. ומכאן למדתי בעניוטי **שכל כלי שנעשה לתפקיד ידוע ואינו משמש בתפקידו אינו נקרא שלם ועריכתו הוא גמר הכלי** (משפטי עזיאל ח' או"ח סי' י"ג, השמטות לאו"ח סי' ב' סעיף ג').

והוא הדין למאורר ומעלית כיון שנעשו לשם תנועה וסובב על ידי המשכת כח חשמלי, זו היא גמר מלאכתם. ולא דמי למטה רפויה שהיא ראויה לתשמישה גם כשאינו מהדקה, וכוס של פרקים נמי אפילו למאן דמתיר לפורקו ולהחזירו אינו אלא משום שזהו דרך תשמישו, וזה דומה לבגד מקופל שפושטים אותו ללובשו ומקפלים אותו להצניעו (או"ח סי' ש"ב סעיף ג'). ...דשאני שעון דלא נעשה אלא להלוך בכוון השעות, **וכל שאינו ממלא תפקידו לאו כלי הוא, דהא לא חזיא ליה למלאכתו, ועריכתו היא תיקונו**. והוא הדין והוא הטעם במעלית ומאורר שמתחילת היותם מחוברים אל חוטי החשמל והכפתורים שבהם והם עשויים לנוע מלמטה למעלה ולהסתובב בהיקפם, אינם נקראים כלים אלא כאשר ימלאו תפקידם המיוחד להם, וכל פעולה גורמת להשלמת תפקידים היא אסורה משום מתקן. מכל מ"ש יוצא לע"ד **לאסור פתיחת המאורר בשבת משום מתקן מנא**, ופתיחת המעלית לעלות ולרדת גם משום מתקן מנא, וגם משום מבעיר ומכבה. אולם אין הדברים הללו אמורים אלא בשבת, אבל ביום טוב שניהם מותרים, הואיל ויש בהם הנאת הגוף וכמו שהוכחתי בסה"ק משפטי עזיאל (או"ח סי' י"ט סעיף ד').

שו"ת מנחת שלמה חלק א סימן יא

...גם מנורת נפט רגילה מורכבת מבורג ופתילה ומכובע וזכוכית שיוצרת אור, ואף גם בזה יש חכמה וכשרון, ואפ"ה מרכיבין אותן ביום טוב ומדליקין אותה ואין חוששין כלל שהעושה כל אלה חשיב כמתקן מנא או בונה ביום טוב... גם כתבו האחרונים לענין משקפת דכיון שרגילין תדיר לפתוח ולסגור לכן כל שלא נתפרקו הפרקים זה מזה לגמרי שפיר שרי גם בשבת להרכיב ולתקן אותו כפי הצורך, אף על גב שרק בחכמה ובכשרון יכולים להעמיד אותו על תכונתו... וחושבני שהרכבת חלקי המשקפת בחכמה ודעת להעמיד אותו על תכונתו להסתכל בו היטב קרוב יותר למלאכת בונה מהפעלת זרם של סוללה. גם נלענ"ד שהמניח בשבת תקליט של גרמופון ומפעילו, אף על גב

שע"י פעולתו הוא מתחיל להסתובב ולהשמיע קול שיר, מ"מ מסתבר דלא אסור אלא משום השמעת קול אבל לא משום בונה או מתקן **כי זה רק השתמשות ולא תיקון**. ... מ"מ לחיצה בכפתור שעושין בקל חיש מהר הרבה פעמים בכל יום, מסתבר לכאורה דאין זה קרוי לא בונה ולא מכה בפטיש רק חשיב כנותן מעבר לזרם כדי שיתן כח להאיר, ומעשהו הוא כמי שנותן מעבר לשמן לעלות לראש הפתילה, או כנותן כח לסובב ולהניע גלגל ע"י קפיץ או ע"י אויר אשר כתבנו דהואיל ולא נעשה שום מלאכה מסתבר דמותר,

מנחת אשר (רב אשר וייס) חלק א סימן ל נראה לי דיש בסגירת המעגל החשמלי.. חשש מכה בפטיש דאורייתא... על פי האמור בירושלמי שרבי יוחנן ור"ל עיינו בכל המלאכות שבעולם וקבעו שמעשה זה יש בו חשיבות תיקון וחידוש ומשום כך מלאכה הוא, ורק אחר כך התבוננו לאיזה מל"ט הוא דומה.. ונראה... שכך גם לגבי סגירת המעגל החשמלי.. דללא כל ספק יש בה המצאה עצומה שאין כמותה תיקון וחשיבות... וכך גם לבגי נורות לד.

ירושלמי שבת ז:ב רבי יוחנן ור"ש בן לקיש עבדין הוויי בהדא פירקא תלת שנין ופלוג. אפקון מיניה ארבעין חסר אחת תולדות על כל חדא וחדא. מן דאשכחון מיסמוך סמכון הא דלא אשכחון מסמוך עבדוניה משום מכה בפטיש.

